

VERENIGING
"ORDE DER VERDRAAGZAMEN"

Kon. Goedgekeurd d.d. 22 februari 1958, nr. 58

GEVESTIGD TE 'S-GRAVENHAGE

Giro no. 468874 t.n.v. de Penningm. der "ODV", DEN HAAG

Uitsl. voor verslagen en abonn. Dovenetelweg 57a 's-Gravenhage Tel. 68.45.41.
Secretariaat: Graaf Willem de Rijkelaan 15 Leidschendam Tel: 070 - 275154

W E E K B L A D
=====
nadruk verboden

20e jaargang nr.19
=====
26 december 1975

K E R S T M O R G E N
=====

Goeden morgen, vrienden.

Ik ben blij u allen hier gezond aan te treffen na een eerste kerstdag vol kalkoen, kip en andere overdadige gerechten. Ik hoop, dat het u goed become en u zal helpen om het nieuwe jaar ook met nieuwe krachten te beginnen.

Wij staan dan, zoals gebruikelijk is, hier op tweede kerstdag om met u te spreken over het kerstfeest en al wat daarmee samenhangt.

Ik wil vooropstellen, dat ik heel goed weet, dat het in de wereld maar een rommeltje is. U weet dit trouwens ook. Daarom behoeven wij daarover ook niet al te veel te spreken.

Er zijn altijd wel vele negatieve dingen op te merken en je kunt daarop de aandacht vestigen, wat pessimistisch doen en hopen, dat de mensen hierdoor iets positiever zullen gaan reageren.

Aan de andere kant is dit ook een tijd, waarin wij allen zoeken naar alternatieven. Waarom zouden wij ons op deze dag niet eens bezig houden met mogelijke alternatieve begrippen bij het oude kerstfeest.

Tenminste... wanneer de aanwezigen dit niet te erg vinden. Want dergelijke tradities zijn doorgewoerd tot in de harten van de mensen.

Maar hoe was het eigenlijk, toen Jezus geboren werd? Toen was het ook een rommeltje. U zit nu onmiddellijk te denken, dat dit een geheel andere tijd was. Maar is het verschil werkelijk zo groot?

Laat ons de zaak eens nagaan: De romeinen hadden Palestina bezet. Goed. Dat is ver van ons jhuis en ver van uw tijd. Maar ondertussen waren er ook daar heel wat mensen, die daar beter van werden.

Je had regeerderen, die een eigen denkbeeld hadden over al, wat er van het rijk der joden zou moeten worden, met Herodes aan het hoofd.

De man was overigens niet zo slecht, als hij wel wordt voorgesteld. Hij was meer een soort prehistorische den Uyl om eens een vergelijk te maken.

Deze man had het er alleen maar op gemunt zijn rijkje in stand te houden. Zijn reactie, toen hij hoorde, dat er een nieuwe koning geboren was, richtte zich heus niet tegen het kind Jezus. En voor zijn baantje was hij ook niet bang, want dat had hij van de romeinen gekregen.

Het ging hem eerder om het volgende: Wanneer er te veel oproer en opstand zou komen, zou zijn regering wel eens kunnen vallen.

En zo sprak hij tot zichzelf: Het is voor hen beter, dat zij door mij slecht geregeerd worden, dan te hard door de romeinen. Waarbij hij natuurlijk vergat, dat de romeinen toch de meeste belastingen inden.

In uw dagen hoor je overal protest tegen het groot kapitaal, de internationale handel en dergelijke. In die tijd was er meer sprake van protesten tegen de tollenaars, de mensen die de belastingen inden, die zij hadden gepacht. Die mensen hadden dus niet de wijsheid, maar wel de belasting in pacht.

En die mensen sleepten er natuurlijk uit, wat zij maar krijgen konden. Bij hen vergeleken was Alva maar een kleine jongen. Die Alva zou trouwens van de modernere tollenaars als Duisenberg e.c. ook nog wel iets hebben kunnen leren, naar ik meen.

Zo bezien was het in Palestina een rommeltje. De arme mensen hadden helemaal niets. De middenstand floreerde nog een klein beetje, omdat romeinen, tollenaars en andere hoge omes hen nog nodig hadden.

En dan was daar natuurlijk nog de tempel, die in hoog aanzien stond. Zelfs de romeinen kwamen soms praten bij de hogepriester van de tempel. Nu is Bresjnev ook bij de paus geweest, dus ook hier liggen geen grote verschillen.

De kerk was ook toen alle vernieuwingen. En als je mensen neemt als Annas en Caiphas, dan doen zij denken aan een kruising tussen b.v. Paus Paulus en bisschop Gijssen.

Zij spraken: het oude geloof moet gehandhaafd worden, opdat de macht en grootheid van ons geloof en onze tempel niet zal worden aangetast. Zelfs indien Godzelf zich zou willen openbaren buiten onze tempel, zo mogen wij dit niet toestaan of erkennen, want anders gaan er zielen verloren.

Goed, ik vind dit heel mooi. Maar er zijn overeenkomsten genoeg om aanvaardbaar te maken, dat over een alternatieve kerstmis gesproken wordt.

Want de gehele kracht van kerstmis en het gehele gebeuren van kerstmis zouden evengoed vandaag aan de dag plaats kunnen vinden.

Je vraagt je dan natuurlijk allereerst af, wat dan wel het kentekenende van de Kerst is. Die engeltjes enz. geloof ik wel. Dat is hoogstens zo iets als een reclame voor een film, waarin je de hoogpunten ziet, die in de film zelf mogelijk niet eens meer zo voorkomen.

Er wordt in ieder geval een licht op aarde geboren. Goed. Dat licht gaat rond de wereld en doet dingen, waarover niemand iets zinnigs kan zeggen. De kreet van het kerstfeest is om litterair te zijn en te spreken met Frederik van Eden: De grote Pan is dood.

Want de oude tijd is ten einde, er is een nieuwe tijd aangebroken. Duidelijk. Maar wij zijn nu weer in een tijd

waarin er ~~g~~even van licht uitgaan over de wereld.

Ik weet wel, dat een bepaald deel van deze invloeden is gekonstateerd, maar besef ook, dat dezen astronomisch worden uitgedrukt. Wat mij overigens niet verbaast: iedereen werkt tegenwoordig met astronomische getallen, tot de mensen van de sociale diensten toe, dus dat is niets bijzonders.

Men zegt aan: er zijn enkele bolvormige sterrehopen, waarin enorme kracht ontladingen worden gekonstateerd. De vrijkomende krachten zijn zo groot, dat de aarde daaruit alle nodige energie voor honderden jaren zou kunnen putten.

Ik stel echter: dit is een invloed, ook op de wereld. Er zijn werkingen en invloeden. Er zijn krachten aan het werk. De aarde is aan het veranderen.

Wat natuurlijk vervelend is voor de tollenaars en de farizeeën. Ik denk altijd, hoe dit nu in te delen, wanneer ik een moderne vergelijking zoek. Ik aarzel altijd weer: zal ik nu de VVD de tollenaars noemen en de farizeeën PvdA of omgekeerd. Beide vergelijkingen zijn niet geheel zonder verdienste. Maar goed.

Er is 'n nieuwe kracht werkzaam. Wij kunnen nu badinerend door blijven spreken over kerst enz. Maar wanneer er werkelijk een kracht werkzaam is, wanneer er werkelijk een vernieuwing plaats vindt, dan moet dit toch betekenis hebben voor ons allen en is een ernstiger benadering juist.

Wat is de grote verandering in deze dagen? Ik meen, dat het niet alleen een kracht uit de eigen ruimte is, die de aarde bereikt, maar dat ook vele krachten uit de geest werkzaam zijn.

Er is de laatste tijd een bijna viervoudig rond de wereld gaande golf van geestelijk licht uitgezonden. Een deel van deze werking is ook vandaag nog aan de gang.

Het is geen geestelijk licht, waardoor opeens alles in orde komt, dat moet u wel begrijpen. Het is geen doekje voor het bloeden. Het is niet iets, waardoor alles gelijk kan blijven - zoals velen zich dit wensen - en toch alles kan veranderen. Want dit laatste is onmogelijk.

Maar het is een kracht, waardoor de mensen iets meer gaan begrijpen, iets gaan veranderen ook. Dat zou wel eens een betekenis voor de mensheid kunnen hebben, die dicht bij het kerstgebeuren ligt.

Wat is kerstmis? Kerstmis is het feest van het groeiende licht. Kerstmis is een gebeurtenis, een verandering. Kerstmis is, of wij het nu toegeven of niet, de oude midwinterzonnewende.

Tot aan deze tijd is het licht steeds minder geworden, de wereld is steeds juistender geworden. Of moet ik zeggen, dat de laatste eeuwen de mensen steeds minder geestelijk bewust zijn geworden, steeds meer materialistisch zijn gaan leven en denken?

Maar nu zitten wij op het keerpunt, Nu staan wij dicht bij dat ogenblik, waarop molens volens de mensheid een verandering zal ondergaan.

Van nu afaan worden de dagen weer langer, er komt weer meer licht. Vanaf deze tijd gaan de geestelijke waarden steeds sterker naar voren komen en de hunkering naar licht, die vooral de duistere dagen voor kerstmis zo vaak kentekent, krijgt een nieuwe betekenis.

Er is sprake van positieve ontwikkelingen. Maar daar, zo zegt men, bemerk je niet veel van. Maar hebt u al bemerkt, dat nu de dagen weer lengen? Neen? Toch is dit het geval. Een klein beetje meer licht elke dag: je doet de lamp enkele minuten later aan en 's morgens is het enkele ogenblikken eerder licht. U hebt gelijk: het is bijna onmerkbaar.

Sluipend op kousevoeten komt de lente reeds nabij, terwijl de grootste koude nog komen moet. Ik zou ook kunnen zeggen: als sluipende op kousevoeten komt de vernieuwing van de mensheid nabij, ofschoon de grootste bitterheid misschien nog komen moet.

Want de maatschappij verandert niet, de mensheid verandert ook niet, zonder dat dit allerhande pijn, verwarring en strijd met zich brengt. Maar wij weten, dat de vernieuwing inderdaad nader komt.

Toen het kind Jezus geboren werd, gebeurde er ook een hele tijd niet veel. Dat kun je trouwens niet verwachten ook. Het begin van de evangeliën doet denken aan menige moderne film: eerst het stellen van het wonderbaarlijke, de voorstelling van de personen, zoals Jozef, Maria en Jezus. Zelfs de os en de ezel worden ook voorgesteld, want de wereld hoort er ook bij.

Dan is er even niets, dan komt de kindermoord in Bethleem en dan hoor je een hele tijd helemaal niets. Pas veel later zal blijken, wat er uit dit kind van licht geworden is.

U hebt in deze dagen, zonder het mogelijk te beseffen, gestaan aan de kribbe van een nieuwe tijd. Het is niet zo verwonderlijk, dat mensen daarvan niet al te veel bemerken.

Er is natuurlijk wel het een en ander gebeurd. Er gebeurt altijd wel iets en elke dag wat meer. Zeker, het is wel duidelijk, dat vele jongere mensen wat meer idealistisch beginnen te leven en te streven. Maar vaak doen zij dat met wapens, door middel van kapingen en gijzelingen. En dat is toch ook niet bepaald sympathiek.

Aan de andere kant slaat het gezag steeds feller toe. Wij zien overal diktaturen, al dan niet openlijk, die zich verzetten tegen alle veranderingen.

U hebt gelijk, dat is vaak verschrikkelijk. Maar: er is een verandering. Het is niet alleen maar het gelijkblijvende van vroeger, een langzame verdere ontwikkeling.

Er wringt steeds weer iets, alsof tegen wil en dank de gemeenschap meegesleurd wordt naar veranderingen. Men spreekt nog volgens de oude stoffelijke denkbeelden en meent te moeten streven naar een eigen huis, een half miljoen op de bank en pensioen, wanneer men 50 wordt - of probeert door te werken tot men 80 of ouder is en failliet gaat. Want ook dit laatste komt nog steeds voor.

Beschouw dit niet als een schimpscheut op de 80-jarigen. Die hebben vaak nog een heel goed verstand. Maar zij denken gemeenlijk in termen van een tijd, die niet meer bestaat. Dit vormt dan hun nadeel.

Omschrijf je de gedachten van deze dagen, dan klinken zij als een leven en beleven. Het beleven vergt vaak, dat je van alles achterlaat. Ik zie dan ook steeds meer mensen in het leven op weg gaan, die stellen: Wij gaan, dat is belangrijk.

Wat er van komt, zien wij later wel, want dat is voor mij niet belangrijk. Ik heb niet zoveel geld nodig.

Sommigen trekken er op uit om op hun eigen manier te leven. Anderen gaan naar ontwikkelingslanden - die volgens hen onderontwikkeld zijn, waarop zij hun eigen overontwikkeling aan proberen te passen aan de onderontwikkeling van die landen.

Zo zien wij een soort apostelmentaliteit ontstaan. Zo gek is deze term niet. Denk maar eens aan Jezus, die langs het meer van Tiberias loopt en daar een paar van die knoestige mannen bezig ziet. Simon was er bij, Andreas en nog een paar van die sukkels. Jezus kijkt hen aan en spreekt: Kom, volgt mij....

Zeggen die vissers nu: maar wij hebben nog bestellingen af te leveren en wij moeten eerst onze schepen nog netjes opleggen? Neen. Zij volgden eenvoudig en vergaten hun materialisme.

Daarvan zijn zij op hun manier later wel weer terug gekomen, maar voor een ogenblik vergeten zij steeds weer het stoffelijke en kunnen zo verder gaan.

Ik zie in deze dagen steeds meer mensen, zowel jongeren als ouderen - dus niet alles van een en dezelfde generatie - die afscheid nemen van het zuiver materiële streven. Zij hebben een droom, volgen een denkbeeld.

Het is soms, of ik in hun gedrag een echo zie uit de droom van Martin Luther King: Zij dromen van een land, waarin allen gelijk zijn, van een land, waarin vrede heerst, van een wereld, waarin God niet meer een tiran is, maar een zacht licht wordt, dat uit alles straalt, zelfs gedurende de nacht.

Werkelijk: wij staan zonder het te beseffen nog steeds aan de kribbe. Maar de drie koningen komen voorlopig nog niet. Wat te begrijpen is, want vorsten hebben veel te veel last van de schandaalblaadjes in deze dagen.

De herders zijn al geweest. Dat wil zeggen: de goede herders. De anderen staan op het ogenblik nog steeds te prediken, dat de kudde tot hen moet komen, dit inplaats van zelf de kudde te zoeken.

Langzaam maar zeker zie ik de wereld zich ontwikkelen. Indien ik stel, dat ook ik dit beleef als een droom, zoals eens King droomde, zo meen ik dit aan u voor te mogen leggen als een kerstboodschap.

Ik zie de mensen steeds meer zoeken naar iets anders dan bezit. Ik zie steeds meer mensen een ander begrip vinden voor dat, wat men arbeid heet. Ik zie, dat deze wereld langzaam maar zeker haar waanzinnige tempo en wervelende voortgang verandert.

O, er zal nog wel bloed vloeien en soms zal er nog heel wat gebeuren, wat de mensen betreuren. Veel zal er nog plaatsvinden voor op de ruïnen van de grote steden, die stenen werelden, waarin mensen geen mens meer konden zijn, gras groeit en kinderen spelen onder een lucht, die niet meer verontreinigd is.

Dat zal zeker nog lange tijd duren. Maar ik zie steeds meer mensen, die denken aan het menszijn en dan niet in de zin van een : alleen de mens is het belangrijkste op aarde, maar

eerder ervarende: ook in de mens is het licht van God, God is overal.

Te samen, zo zeggen zij zich dan, zullen wij dit licht kenbaar maken. Daarbij is het niet belangrijk, hoe ik denk, wat ik geloof. Belangrijk is dat ik ben, dat ik existeer. Belangrijk is, dat ik kan leven in vrede met anderen, dat ik te samen met anderen iets opbouw. Belangrijk is alleen, dat ik met anderen te samen een dam opwerp tegen de dwaasheid van minderwaardigheidsgevoelens en het daaruit voortkomende geweld, belangrijker dan het handhaven van een stelling om zo eigen aanzien te redden. Want je acht eigen belangrijkheid dan in het licht en ziet haar niet afhankelijk van een bepaalde stelling, zonder welke het ik en eigen leven alle betekenis verliest.

Ik zie een wereld, waarin alle mensen te samen langzaam maar zeker iets gaan betekenen. Ik zie geen einde van de wereld, geen Armageddon, maar eenvoudig een licht, dat jaar na jaar sterker wordt, dat jaar na jaar, ja, zelfs dag na dag onmerkbaar toeneemt.

Toeneemt, tot opeens voor een ieder kenbaar wordt, dat ook de mensheid een nieuwe lente kent. Daarvan droom ik.

Maar ik droom niet voor niets zo: Ik zie in de mensen het geestelijk licht anders dan voorheen weerkaatsen. Ik zie uit dit hele al krachten zelfs met snelheden hoger dan het licht, naar dit deel van de ruimte toetrekken, naar deze zon stromen.

Ik zie geestelijke heerscharen, niet georganiseerd of in slagorde, maar geladen met de behoefte licht te geven en licht te zijn, licht te brengen overal. Ik zie hen hun gedachten en krachten schenken aan deze wereld, aan deze mensheid.

O, ik zie ook, dat de mensheid met dit alles voorlopig nog geen raad weet. Ik zie, dat veel van hetgeen wezenlijk verandert ondergronds blijft, zoals de sapdrift in de bomen reeds begint, wanneer het hout nog kaal is en de dode takken nog worden weggeslagen door de stormen van winter en voorjaar.

Wanneer zal het lente zijn? Je weet het niet precies. Maar zoals de komst van het Kind eens de komst betekende van een nieuwe era, een nieuwe ontwikkeling, een nieuwe kracht, zo zie ik in deze dagen een licht, zoals dat van de eerste kerstmis.

U kunt zeggen, dat dit mooi klinkt, erg leuk en optimistisch is en vervolgen: dat zullen wij dan wel zien. U hebt gelijk. Er wordt zoveel beloofd in deze dagen, waar niemand zich aan houdt.

Maar ik beloof u niets. Ik vertel alleen maar, wat voor mij nu bestaat.

wanneer je leeft in deze wonderlijke periode heb je soms het gevoel, dat alle licht, dat er nog in de wereld is, te samen niet veel meer kan zijn dan een mosterdzaadje.

Maar wanneer ook ik soms zo denk, schiet mij de gelijkenis weer te binnen. Want een mosterdzaadje is soms zo klein, dat je het iet eens meer ziet, wanneer je het op je vinger legt, terwijl het al wegvliegt, wanneer je eens een ogenblik zwaar ademt.

Maar wanneer een dergelijk zaadje in vruchtbare aarde valt, groeit het tot het wel een boom lijkt te zijn, een grote struik die schaduw kan geven.

Zeker, het licht, dat er onder de mensen leeft, is misschien niet zo erg groot en ook de werkingen van het licht in deze dagen kun je mogelijk nog onbelangrijk achten.

Maar dit licht is er en het ontwikkelt zich. Ik kan U natuurlijk nu gaan vertellen, wat uw fouten zijn. Maar waarom zou ik u iets gaan vertellen, dat u reeds weet en waarover u toch niet wilt spreken?

Een mens spreekt nu eenmaal niet graag over zijn fouten. Wat maar een zegen is, want er is al het weer en al dat andere, waar de mensen over kankeren. Wanneer zij nu nog met hun eigen fouten ook openlijk zouden moeten gaan lopen, zou de wereld helemaal een pessimistisch geheel worden.

Ik wil U liever wijzen op dat beetje licht, dat er is. O, het is maar weinig, maar het is er. Soms droomt u van vrede. Andere ogenblikken hebt u het gevoel, dat er iets méér zou moeten zijn, u voelt tekorten aan.

Soms denkt u: laat mij nu naar eens een gebaar maken. De een gooit dan meer dan hij anders zou doen in een kerstpot van het legers des heils, een ander stuurt een onbekende een kleine gave, of bezoekt iemand, die eenzaam is en brengt die een kerststukje: even iemand blij maken.

Dat is niet veel? Nu ja, je kunt als mens mogelijk niet veel doen met een mens, die een ander eens een kerststukje brengt of een knaak in een kerstpot gooit of iets dergelijks.

Maar er is daarin een teken van een behoefte aan licht, de behoefte even iets meer licht te zijn voor anderen, iets meer te betekenen in een gemeenschap; even vrij te worden van alle waan, illusie en jachtigheid, die anders de dagen vullen.

Even wilt u rusten. U hebt licht in uzelf. Ook met kerstmis is het er. Maar daarnaast ook op andere dagen. Wanneer wij veel later terug zouden kijken op alles, wat er in deze dagen gebeurd is, zal er wel iemand zijn, die er een verhaal van maakt.

zo iemand schrijft dan misschien: In die dagen, toen de smog over de steden hing en de wereld in somberheid en industrieel geraas ten onder dreigde te gaan, verscheen er een klein licht aan de hemel.

Een paar wijzen zagen dit licht en begonnen hun tocht. Dan kwam er meer en meer licht: er was een tinteling in de lucht. Een gouden gloed breidde zich uit en ergens sprak een stem:

Wordt wakker; want ik verkondig u een grote blijdschap. Het Licht is op de wereld herboren.....

Misschien schrijft men het dan zo, misschien ook niet. Maar waarom zou men het aloude kerstverhaal niet parafraseren, wanneer het licht, dat de Christus is, het Licht, dat de Liefde is, die alle dingen omvat, weer is teruggekeerd op de wereld?

Zeker, vrede op aarde kunnen wij voorlopig nog wel vergeten. Vrede op aarde aan hen, die van goeden wille zijn. Tjonge jonge. De goede wil is er wel, maar de wil tot aanvaarden van allen, die vrede baart? Kom nou.

Dit is een deel van het kerstverhaal, dat mij soms wat vreemd voorkomt. Al die engelen, die netjes in het gelid staan met snel even een spandoek voor de demonstratie met een Gloria in excelsis Deo er op en daar gaan zij naar de wereld, zoals de een of andere groep nieuw land naar het Binnenhof optrekt. In deze dagen lijkt dat een sprookje.

De werkelijkheid ligt eerder in mensen, die wakker worden en opeens vertederd zijn. Dat ligt anders, daarin kan ik ook nu geloven.

Stel het verhaal in Bethlehem nog eens duidelijk: Er wordt een kind geboren. Op zich niets bijzonders, want er worden zoveel kinderen geboren. Maar opeens is de gehele sfeer van de plaats veranderd.

Al die engelen kunt u van mij desnoods nog cadeau krijgen, inclusief degene, die die arme herders op het veld wakker maakte.

Arme herders. Zij lagen net bij nachte. En gemakkelijk lagen zij ook bepaald niet, want zij lagen bij nachte in het veld. Maar hielden zij getrouwe de wacht? Wanneer zij sliepen, lijkt mij dit moeilijk. In ieder geval hadden zij hun schapjes geteld. Maar dat gebeurt tegenwoordig ook.

Voor of na de dienst kun je nog steeds pastoors en dominees achter in de kerk staan kort voor of na de dienst. Die staan dan even hun schapen te tellen, voor zij de collecte gaan optellen.

Maar het Kind was er. De sfeer was er. Toch was dit kind onbelangrijk. Want wie weet nu werkelijk, dat dit kind later Jezus Christus zal worden, de stichter van een nieuw geloof, degene, die een nieuwe weg naar God zal wijzen?

Volgens mij begreep geen mens dit. Maar ergens, diep in zich dachten zij onwillekeurig: Dat Kind, ach God...

Ik kan mij niet voorstellen, dat die mensen riepen: Daar is een kind, halleluja. Maar ik kan met hen de vertedering gevoelen van hen, die door het licht beoerd worden en dit uitdrukken in een: Och, dat kind, och God... Om dan even stil te staan.

Waarop zij denken: eigenlijk zou ik toch iets voor die mensen moeten doen. Ik heb nog ergens een kaas. Die geef ik de ouders, dan krijgt het kind ook wat melk.

De sfeer van het dorp verandert. Met enige meewarigheid en niet met het gevoel, dat het nu in orde komt, dat het nu is gebeurd, maar eerder met 'n vaag gevoel, dat men meer moet zijn, dat men zelf ook iets moet doen.

Ik kijk dan naar uw wereld van heden en naar die in kosmisch verband toch niet zo erg groot lijkende golfjes van licht.

Dan zie ik even mensen stilstaan, zoals u, toen u impulsief wat in die kerstpot stopte, of opeens besloot even die eenzame een kerststukje te gaan brengen. Mogelijk ook met dat gevoel van "Och God, het is toch erg. Dat kan ik zo niet laten, laat mij proberen er iets beters van te maken.

En dan zeg ik: Ja. Waarlijk is het licht weer op de wereld geboren, stil en onaanzienlijk, niet omgeven door een hofhouding van engelen, niet omringd met de groten van deze wereld. Waarom ook, want waar die ergens omheen staan, krijgt een ander geen kansen meer.

Neen. Het gaat gewoon om het licht, een trillingkje, een vlammetje als van een kaars, een klein vlammetje. In dat vlammetje wordt het licht geboren.

Hebt u ooit een orthodoxe dienst gezien met Pasen? Dan komt iemand van het altaar met een enkele brandende kaars. Dit altaar is door een versierd scherm afgesloten voor de gelovigen: dat is alleen voor de deskundigen, een soort operatiezaal.

Het deurtje gaat open, een man met een brandende kaars komt er uit en zingt: halleluja, de Heer is opgestaan. En opeens gaan in de gehele kerk kaarsjes aan. Je ziet niet, hoe dit gebeurt.

Ergens is het eerste kaarsje aangegaan, dat weet je ook wel. Maar hoe dit mogelijk is? Opeens zie je hier een lichtje, dan daar, dan overal.

Door het licht van de kaarsen komt opeens de gehele kerk tot een nieuw leven vol byzantijnse pracht. Er is een spel van licht en schaduw en de mensen kussen elkaar en zeggen: halleluja, de Heer is opgestaan.

Zo zie ik het komen van het nieuwe licht in de wereld. O, het is kerstmis en geen pasen, dat weet ik ook wel. Maar is het verschil dan zo groot? Of is er eigenlijk voor ons wel een verschil?

Is er verschil tussen een licht, dat geboren wordt en een licht, dat herboren wordt? Ik weet het niet precies. Maar ik zie op het ogenblik overal in de mensen ergens wat licht, een beetje hoop, enige verwachting.

Het wonderlijke is, dat het daardoor op de wereld opeens anders wordt. Ik zie in die mensheid, met alle somberheid van de economische crisis en de politieke spanningen, opeens lichtjes, speels, ludiek misschien zelfs.

O, geen Oranjevrijstaat en geen Oranje en geen staat, maar iets van vrijheid. Licht. Kleine lichtjes nu nog, kleine vreugden, een glimlach meer, soms gebaseerd op een geloof, soms alleen maar voortgekomen uit het doen van iets voor anderen, of zelfs alleen maar wanneer een mens de wereld beziet en tot zich zegt: Och God, er is toch nog zoveel moois.

Je ziet al die kleine lichtjes en denkt bij jezelf: ja, zo moet het licht wel herboren worden in deze tijd. Een groot licht zou verduisterd worden door de explosiewolken van atoombommen, want de macht die is, laat haar kans niet zo graag vergaan.

Een helder licht op een enkele plaats op deze wereld zou uitgeroeid worden, want dat is zeker zeer gevaarlijk voor de bestaande orde.

Maar al die kleine lichtjes lijken zo onbelangrijk, dat men niet weet, wat daar nu mee te doen. Het gaat om de kleine flonkeringen, die door de mensheid schijnen te sluipen en overal iets veranderen.

Het is een soort wonderlijk virus van licht, dat overal in de mensheid iets aantast, zodat zelfs zij, die het duister willen handhaven, de kracht niet meer vinden daartegen in weer te gaan.

In deze dagen komt het licht opnieuw op aarde. De vernieuwing is niet alleen begonnen, de vernieuwing is met golven van licht bezig als een soort virus te nestelen in de harten van de mensheid.

Het is Kerstmis. Zeker, kerstmis: stille nacht, heilige nacht. Want als je zoveel gegeten hebt, heb je geen zin meer om veel lawaai te maken. En Halleluja, er is ons een kindeke geboren. Zeker. Maar een kindeke in het stro? Onvoorstelbaar. Tegenwoordig krijgt ook het pasgeboren kind zijn luxe op kosten van de algemene ziektenkostenverzekering.

Je zou willen spotten. Maar ergens voel ik die oude legende met al die oude sprookjes weer tot leven komen in een vreemde flonkering, waarvan je niet eens meer weet, wat zij in feite betekent.

Ik zie het licht op aarde weerkeren. En dat is nu geen droom. Het licht is er al, of u het bemerkt of niet. Dit licht is anders dan u zoudt wensen, zeker. Het tast mogelijk de perfecte orde aan en veel van hetgeen zeer oud is, vergaat of gaat ten onder, verandert. Dat vinden vele mensen niet zo aangenaam.

Maar het Licht is er. Er is een Stem. Een Stem, die vreemd genoeg ook nu weer spreekt over kosmische liefde, over naastenliefde: "Waar Gij zijt, zijt Gij nimmer alleen. Alleen kunt Gij niet zijn, want daar, waar niemand rond u bestaat, bestaat ook Gij niet. Maar Waar Gij zijt en rond u anderen zijn, daar zult gij beseffen: Wat ik ben voor de anderen en wat de anderen voor mij zijn, zowel in aanvaarding als in de kracht, die wij uitstralen, de enige werkelijkheid vormt. In dit Licht zult gij leren, opnieuw te leven."

Een citaat uit een toespraak van een van de leerlingen van de wereldmeester. Niets bijzonders dus. Maar het past hier zo mooi bij. En wat meer is: het is zo waar.

Jullie zitten hier allen bijeen. Zo dadelijk wordt het hoog tijd om tweede kerstdag te gaan vieren. Want de tweede kerstdag is voor veel mensen tegenwoordig het rechte kerstfeest.

De eerste kerstdag is te vroom, dan is het te stil. Wanneer je katholiek bent, wil je mogelijk uitslapen van de nachtmis, of in andere gevallen is men mogelijk moe van alle galmende gezangen, die men heeft moeten aanhoren.

Bovendien is daar voor de meesten dan het kerstdiner, de kerstboom met zijn kaarsjes. Op tweede kerstdag beginnen vele mensen eerst op te leven. Daarom moeten wij het ook niet al te lang maken vandaag.

Op tweede kerstdag komt men bij van alle vroomheid. Mogelijk hebt u dat ook al eens bemerkt. Let er anders maar eens op.

De avond voor kerstmis is alles nog druk. Moeder staat in de keuken, vader moet boodschappen doen en loopt ook te mopperen. De kinderen moeten ook veel dingen doen, waar zij geen lust in hebben en kunnen daardoor niet naar de t.v. kijken, wanneer zij dit willen, of nog even gaan voetballen. Dus heeft iedereen een beetje de pest in, al wil men dit niet laten merken. Dat is altijd weer zo op de dag voor kerstmis.

Dan komt de eerste kerstdag als een donderslag van stilte, vol met liederen van toepasselijke aard. En dan gaat de stilte wat voorbij. De tweede kerstdag komt en de mensen beginnen eindelijk weer te leven. Zij zeggen zichzelf: nu zijn wij bevrijd van alle vrome noodzaak, wij behoeven nu niet meer zo gedegen huiselijk te doen, dus nu zullen wij hem eens goed raken.

Mogelijk heb ik het mis, maar zo voel ik de sfeer aan op deze dag en daarom wil ik u niet al te lang meer ophouden.

Maar stel u eens voor, dat er waarheid is op deze dag in al, wat aangekondigd is door wereldleraar en wereldmeester. Gelukkig zijn die leringen niet al te veel verbreid in hun naam, anders waren er weer een paar godsdiensten op aarde bijgekomen. En dat is niet goed, want godsdiensten gedragen zich maar al te vaak als konkurierende ondernemingen. Trouwens, daar kun je op aarde vaak iets van bemerken.

Toen de katholieken ontdekten, dat er steeds meer mensen kwamen, die voor de strikte regels van deze kerk niet veel meer voelden en een meer vrijblijvend christendom prefereerden, stelde men opeens, na vele honderden jaren: Onthouding op vrijdagen of zelfs vasten behoef je niet meer te doen. En op Zondag niet ter kerke gaan is ook niet zo heel belangrijk meer. Dat is voortaan geen doodzonde meer, maar alleen een klein dagelijks zondetje..... Waarmee niet ter kerke gaan veel goedkoper werd, want vroeger was dit een werkelijke doodzonde volgens de leer van de kerk.

Stel nu al die kerkelijke zaken maar liever even opzij. Die zijn toch voor een leek nooit geheel te volgen. Stel alleen maar: Er komt nu een nieuw licht, een nieuw denken, een nieuwe kracht, die overal over de wereld gaan.

Deze werkingen kun je overal op de wereld zien, zo goed in Hongkong, Tsientsien, Calcutta, Katmandu, Alexandrië als elders.

Overal vind je opeens een nieuw licht, een nieuwe geest zo goed in Buenos Aires als in New York, evengoed zelfs in Den Haag als in Amsterdam - en dat wil heel wat zeggen.

Wij zijn wat losgekomen uit de sfeer van: nu moeten wij alles ernstig zien, volledig ernstig nemen. Ergens krijgen steeds meer mensen het gevoel, dat je het leven nu eenmaal hebt en er dus ook mee moet leven, zoals het is. Men zegt zich: breng wat vreugde op de wereld, laat wat meer schoonheid op de wereld ontstaan. Werk, maar dan alleen, opdat een ander wat meer vreugde in het leven vindt en weer een glimlach rond de mond kan dragen.

Probeer even, zo denkt men, de medemensen te doen vergeten, wat zij menen te missen. Breng hen er toe even te genieten, van hetgeen er is.

Laat ons niet alleen conserveren, wat reeds zo lang bestaat, maar laat ons ook iets nieuws bouwen, maar dan menselijk en als iets gemeenschappelijks, waarin wij blij kunnen zijn en de krachten kunnen puren de schoonheid van de wereld in stand te houden zonder gelijktijdig de slaven te worden van een verleden, dat al lang dood is.

Tja, dat is mijn kerstboodschap voor vandaag. Ik vertel u, dat de tijd verandert. Maar meer dan de tijd verandert, veranderen in deze dagen de mensen. Nieuwe andere gedachten rijzen, nieuwe, andere emoties spelen een rol, ook al lijkt alles uiterlijk nog vaak te zijn, zoals het altijd is geweest.

Er is in alles een nieuwe vonk van licht te vinden, een nieuwe spankracht. Ergens ziet men de mensen grijpen naar nieuwe middelen in een poging, te leven, zoals dit voor hen juist is.

Er is sprake van een verandering in de mentaliteit, waarbij men niet meer probeert bestaande vormen zo zeer te bestrijden, maar eerder het wezen probeert aan te tasten, dat er zich achter verschuilt.

Er is sprake van een zoeken naar zaken als gerechtigheid, maar vooral zoekt men naar een liefde, een begrip, dat sterker is dan alle gerechtigheid. Men zoekt niet meer uit alle macht naar begrip voor zich, maar wil ook steeds meer begrijpen, wat in die ander bestaat, wat hem doet handelen, zoals hij doet, doet beleven, zoals dit voor hem bestaat.

Niet dat dit een poging is met anderen samen te smelten, het is geen streven tot eenvormigheid, tot een genormaliseerde maatschappij. Eerder is het een zoeken naar een wereld, die door zijn verscheidenheid uit het licht kan putten om te komen tot een nieuwe geestelijke ontwikkelingen, nieuwe geestelijke krachten. Dat is er gaande, nu, op dit ogenblik.

Het zaad van het licht is in u aanwezig, maar ook overal op de wereld nu reeds werkzaam. U zult dit niet zien in de feiten. Er zijn nog rampen, gijzelingen, er worden nog moord-aanslagen geplaagd, treinen zullen nog vaker ontsporen, vliegtuigen, schepen zullen vergaan. Uiterlijk gaat het leven gewoon verder. Maar de mensen veranderen, onmerkbaar haast, een heel klein beetje maar.

Deze wereld heeft haar midwinterzonnwende achter de rug. Daarom zeg ik: Verheugt U, weest blij. In het kerstverhaal zegt de engel tot de herders: Verheugt u, van heden is u een Verlosser geboren. Of er nu een verlosser komt, weet ik niet. Maar toch durf ik op deze tweede kerstdag tot u te zeggen:

Verheugt u, want er is een licht geboren op aarde, een nieuw licht in de mensen, een nieuwe stuwkracht, waarin het kosmische licht zijn bestaan weer gaat bewijzen, ook onder de mensen, ook in uw wereld, zo goed als in alle werelden en de werelden van de geest.

Ik zeg u: verwacht geen wonderen. Toen het kind geboren werd, duurde het meer dan 30 jaren, voor de mensen zelfs maar in dat ene landje zich van Zijn bestaan werkelijk bewust werden. Maar voordien had Hij reeds velen genezen, velen gelukkiger gemaakt, velen een nieuwe kracht gegeven. Ook al was men zich van Zijn Wezen niet zo bewust.

Het licht van vandaag, het groeiende licht van deze tijd maakt niet opeens alle dingen anders. Maar het geneest veel, het geeft hoop, doet het leven nieuw en anders zien. Het geeft de mensen nieuwe inhoud, zodat het langzaam maar zeker zover komt, dat de mensheid als geheel werkelijk klaar is voor een nieuwe tijd.

Wanneer zo dadelijk met Oude en Nieuwe Jaar de mensen zich bezighouden met een terugblik op alle ellende van het voorbije jaar, moet u zichzelf niet zeggen: het volgende jaar is dit alles er niet meer, dan zal er alleen maar geluk op aarde zijn. Maar wel moet u beseffen: Ook in dit alles ligt reeds een begin van het nieuwe. Het is de tijd van de vernieuwing.

Wij allen werken daaraan mee. De kosmos zelf schijnt zich voor te bereiden op een nieuwe bloei, een ontplooiing van de werkelijke krachten in de mens.

Laat ons daaruit dan de vrede, de vreugde, de blijdschap putten, die wij nodig hebben.

Laat ons daaruit dan de zin zoeken te vinden voor een bestaan, waarmede wij eigenlijk toch niet meer tevreden zijn. Laat ons bovenal daarin de zin zoeken te vinden, van hetgeen wij zijn en al, wat wij zullen doen.

Laat ons in dit alles de kracht vinden om van de tweede kerstdag een feest te maken en de rest van het jaar te zien als een aanloop naar een lichtend beginnen.

Een aanloop naar een wereld met meer licht, meer kracht en meer weten voor een ieder. Een wereld met meer vreugde en mogelijk ook soms met meer leed, maar zeker een wereld met een meer algemene mensenliefde in en voor een ieder, die van goede wil is.

Misschien, heel misschien - want je weet nooit hoe een mens reageert - zullen wij, wanneer wederom de tijd is gekomen voor een kerstbijeenkomst en wij - wat mogelijk zou zijn - weer hier en met hetzelfde medium te samenkomen oprecht en bewust kunnen zeggen:

Ere zij God in den hoge, vrede op aarde aan hen, die van goeden wille zijn. Want waarlijk, het licht is teruggekeerd op deze wereld.

De liefde openbaart zich weer als een goddelijke kracht in alle mensen en in het groeiende licht zien wij de weg naar onze verlossing.

Wat moet ik u meer zeggen, vrienden? Het is, naar ik dacht, duidelijk. Ga uw weg. Wanneer u iets van licht gevoelt, weest er niet bang voor. Maar laat het in u groeien, zoals in de gehele wereld.

Maak er een prettige dag van. En voor de meesten van u wens ik bovendien een prettig longweekend. Verheugt u in de wereld verheugt u in uzelve, verheugt u in God, die in het nieuwe licht zich voor u manifesteert, zoals voor de gehele schepping.

Ik wens u een prettige dag verder.

-0-0-0-0-0-0-0-0-0-

d.d. 26 december 1975

Als bladvulling volgt hier nog een kerstgedicht uit een oude kerstbijeenkomst van 1950.

Kerstmis.

Klokken roepen, klokken klinken,
mensen dromen in de nacht
van een liefde, die op aarde
strijd, geen vrede heeft gebracht.

Mensen bidden, mensen zingen,
dromen van een nieuw bestaan,
terwijl elders medemensen
zonder hulp in nood vergaan.

Dingen blinken, dingen klinken,
tooi voor een geboortefeest,
dat, vergaan in het verleden,
lang voorbij is, is geweest.

Klokken roepen, klokken klinken,
wekken u tot werkelijkheid,
vree zal eerst op aarde komen,
wanneer de mens zichzelf bestrijdt.

1954

Zingende engelen,
dove mensen,
bloed op de aarde,
vredeswensen,
lied van de onwerkelijkheid,
o,hoog verheven kersmistijd.

1954

Liefde, zo groot,
dat zij wilde sterven .
Liefde, zo groot,
dat zij alles aanvaardt.
Liefde, zo groot,
dat zij niet zal verwijten ,
maar die, die vraagt,
zonder vragen aanvaardt .

Liefde, zo groot ,
die als mens wilde leven .
Liefde, zo groot,
dat zij lijdt zonder klacht .
Liefde, te groot
voor grenzen en mens ,
werd op een kerstnacht
terwereld gebracht.

Met deze kleine delen van het schone woord uit het verleden biedt uw redactie u, mede namens het bestuur van de ODV, zijn beste wensen voor 1976.

red.

-0-0-0-0-0-